

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ל"ז
הדף היומי בהלכה: סימן ר"ב מסעיף ט' עד סעיף י"א
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ג' פרק ד' וכל זה שכתבנו' עד 'ומשלנו במדרש'

לוח
לימוד
יומי

שמחת חודש אדר בנוסח דרשו

משנכנס אדר מרבין בשמחה

בחסדי שמים, רבבות לומדי הדף היומי בהלכה מתקרבים בימים אלו לקראת סיום החלק השני של המשנה ברורה, ולאחריו יתחילו ללמוד הלכות שבת בחודשים הקרובים.

וידוע מה שכתב מרנא החפץ חיים בהקדמה לחלק ג' של המשנה ברורה, שמי שאינו בקי בהלכות שבת על בורין, אי אפשר לו לנוע ממקומו בשבת קודש מחשש שמא ישל באיסורי שבת, וכולי האי ואולי.

אך כדי שיהא הלימוד קבוע במסמרות כשיגיע מחזור זה של 'הדף היומי בהלכה' לחלק ג' של המשנה ברורה, יש להתחזק בעניין זה של לימוד ההלכה כבר מעכשיו, להרגיל את עצמנו ללימוד היומי ללא כל וויתורים ופשרות. וכך, כאשר נגיע ללימוד הלכות שבת, יהיה הלומד מורגל בלימוד ההלכה, ויזכה לעשות קנין של ממש בהלכות אלו, לבד מההלכות הרבות שריווח עוד לפני כן, בלימוד הלכות ברכת הנהנין.

ויה"ר שנזכה ללמוד ולעשות לשמור ולקיים.

חודש אדר הוא חודש שמרבין בו בשמחה, ואין שמחה אלא ביינה של תורה, ועל ידי לימוד ההלכה. שהרי תנינן בגמרא (ברכות דף ל"א) שאין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה, והגם שביאר רש"י הק' שהעניין בזה הוא שלא יהא מהרהר בהלכה בתפילתו אם אינה פסוקה, הלא מיד לאחר מכן מביאה הגמרא מימרא נוספת בה נאמר שאין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות וכו'... אלא מתוך שמחה של מצווה.

ולפי דרכינו נוכל לומר שהלכה פסוקה היא הגורם לשמחה, שאין לך שמחה כהתרת הספקות ובעוד הרבה מקומות בדברי חז"ל ראינו שהלכה פסוקה וקיום ההלכה ככתבה וכלשונה הם הגורם הראשון במעלה לשמחה פנימית הממלאת את האדם ומרווה את נפשו.

בימים אלו, כשעם ישראל כולו מתאחד ומתלכד בשמחת ימי הפורים הנזכרים והנעשים בכל עיר ועיר ובכל משפחה ומשפחה, זה הזמן להיות שואלין ודורשין בהלכות, ולקבוע לימוד קבוע בהלכה דבר יום ביומו.

כיצד יתכן שמברכים 'העץ' על מים?

מים שבישלו בהם פרי או ירק, ברכתם 'שהכל', אלא אם כן התקיימו בהם התנאים הבאים, שאז ברכתם 'העץ' או 'האדמה', (בהתאם לפרי ולירק): א. הבישול נועד הן לצורך אכילת הפרי והן לצורך הטעמת המים. ב. הבישול אינו משנה את טעם הפרי לרעה, כלומר, ברכת הפרי היא 'האדמה' או 'העץ' גם לאחר הבישול. ג. גידול הפרי נעשה על דעת שיאכלוהו בצורה זו. ד. במקום זה נאכל פרי זה על פי רוב בצורה זו. ובדיעבד יוצאים ידי חובה אף כשלא התקיימו שני התנאים האחרונים. כל האמור נכון גם לגבי מים שהשרו בהם פרי או ירק למשך עשרים וארבע שעות, או יותר - במידה ונדרש זמן ממושך יותר כדי שהמים יקבלו טעם מהפרי. [שו"ע י, משנ"ב נא-נג, שעה"צ ס, וביה"ל ד"ה על; ביאורים ומוספים דרשו, 62, 63 ו-66]

מה מברכים על המים שבמרק ירקות?

כאמור, מים שבישלו או שהשרו בהם פרי או ירק, בתנאים מסוימים ברכתם 'האדמה' או 'העץ'; וטעם הדבר משום שהם מקבלים טעם חזק מהפרי ונחשבים כפרי עצמו. אולם, יש מהראשונים שסובר שברכת המים 'שהכל' בכל מקרה, כיון שנהנים מהם כמשקה ולא כמאכל; וכן המנהג. ויש שהורה שאף אם בָּרַךְ תחילה על פרי אחר 'העץ', יברך 'שהכל' על המים, כיון שהמנהג לברך על המים 'שהכל', ואם כן לא היה בדעתו לפטור בברכתו את המים. ולענין ברכה אחרונה - לכל הדעות נחשבים המים כמשקה, ואין לברך עליהם אלא לאחר שתיית 'רביעית' (86-150 מ"ל, לשיטות השונות) ולא לאחר שתיית 'כזית' כבאכילה (ראה שו"ע קצ, ג). [משנ"ב נג; ביאורים ומוספים דרשו, 61, 63 ו-65]

אתה אוכל תפוח ושוקולד - מה תברך ומתי?

השוקולד, מיוצר מפולי קקאו טחונים המעורבים בסוכר ורכיבים נוספים. בחלק ממוצרי השוקולד מהווה הקקאו רוב בתערובת; ואף באלו שאינו מהווה רוב, ברבים מהם הוא נחשב לעיקר התערובת. ויש מהפוסקים שסוברים כי כיון שזו צורת אכילתם של פולי הקקאו, דהיינו כשהם טחונים ומעורבים בדבר אחר - יתכן שברכת השוקולד היא 'העץ'. ויש מפוסקים אלו שהורה כי האוכל פרי שברכתו 'העץ' יחד עם שוקולד, יברך 'שהכל' על מאכל אחר; ויש מהם שהורה שיקדים ויברך 'שהכל' על השוקולד, ולאחר מכן יברך 'העץ' על הפרי. (ובדומה לכך, האוכל פרי ושונה מיץ תפוזים, יקדים ויברך 'שהכל' על המיץ, כיון שיתכן שנפטר בברכת הפרי). [ביאורים ומוספים דרשו, 65, בהרחבת המקור]

אתמול למדנו

- פרי שריסקוהו או מיעכוהו באופן שתואר הפרי וצורתו אינם ניכרים כלל - ברכתו 'שהכל'. ואם ניכרים מעט ברסק עצמו תואר הפרי וצורתו - יש לברך 'העץ' או 'האדמה'.
- על פי הכללים האמורים, הורו פוסקי זמננו לענין מְמַעַךְ תפוחי אדמה, המכונה 'פִּיֶּרָה' - שאם מיעכוהו במועך ידני, ברכתו 'האדמה', אך אם ריסקוהו ב'בלנדר' עד שנעשה נוזלי, ברכתו 'שהכל'.
- מיצי פירות ברכתם 'שהכל', כיון שאינם נחשבים כחלק מהפרי. ואף הנוזל הנמצא בתוך הפרי ללא סחיטה - ברכתו 'שהכל', אך אם מברך על הפרי, אינו צריך לברך על נוזל זה בנפרד.

מחר נלמד

- האם ניתן להוסיף להוסיף "על המחיה" לברכת 'על העץ' מספק?
- כיצד יש לנהוג במאכל שספק אם ברכתו 'מעין שלוש' או 'בורא נפשות'?
- כיצד יתכן שמברכים 'הגפן' על מים?